

C. Abraham

Carel Abraham werd op 1 augustus 1909 geboren in Hillegom in een gereformeerd gezin. Hij was het enige kind van Henri Marinus Abraham en Helena de Ridder. Vader Henri Abraham was boekhouder van beroep. Hij klom op tot directeur van de Nederlandsche Meelcentrale in Den Haag. Carel Abraham doorliep het Christelijk Lyceum in Haarlem en deed in 1928 eindexamen, waarna hij rechten ging studeren aan de Vrije Universiteit. Hij deed in 1930 kandidaatsexamen en behaalde op 2 juli 1934 zijn doctoraalexamen. Na zijn afstuderen vestigde Abraham zich als advocaat en procureur in Den Haag, waar hij woonde aan de Van Alkemadeaan 13. Abraham trad geregeld op in faillissementszaken en verdedigde als advocaat mensen die verdacht werden van faillissementsfraude. Hij trouwde op 20 juni 1942 met Anna Catharina Kolkert. Het huwelijk werd bevestigd in de Oosterkerk aan de Z.O. Buitensingel in Den Haag, waarbij de predikant H. Volten voorging. Het echtpaar Abraham vestigde zich aan Roelofsstraat 94 in Den Haag.

Abraham was maatschappelijk en politiek actief. Hij maakte zich sterk voor blinden en was lid van het bestuur van het Nederlandse Geleidehondenfonds. Politiek was hij actief in de ARP, waarvoor hij weleens een spreekbeurt verzorgde. Zo sprak hij in 1937 voor de AR-kiesvereniging in Nijemirdum in Friesland over de scheiding tussen kerk en staat.

Abraham maakte in de jaren dertig deel uit van de Bijzondere Vrijwillige Landstorm en was reserve-eerste-luitenant der Grenadiers. In die hoedanigheid leidde hij in mei 1938 een detachement van 27 Grenadiers en Jagers dat meeliep met de Vierdaagse van Nijmegen. Abraham verborg zijn militaire schaduwcarrière niet: op een foto staat hij in vol ornaat in het officiersuniform van Jagers en Grenadiers in Den Haag. De dreiging van oorlog hield ook Abraham bezig. Op 17 januari 1940 sprak hij op de jaarvergadering van de AR-kiesvereniging Nederland en Oranje over neutraliteit. Abraham wees op het gevaar dat het volkenrecht eenzijdig dreigde te worden gewijzigd, hoezeer dat in oorlogstijd ook geschiedt. Ook maande hij de Nederlandse pers en propaganda het land niet meer 'plichten' op te dringen dan het volkenrecht vereiste. De Nederlandse neutraliteitsproclamatie van september 1939 stelde de Nederlandse rechten en plichten scherper vast dan het volkenrecht bepaalt, vooral met betrekking tot Nederlands-Indië, aldus Abraham in een rede die door het antirevolutionaire dagblad *De Standaard* op 18 januari 1940 werd samengevat.

Na de capitulatie ging Abraham in het verzet. Uit een naoorlogse opgave 'voor de eerelijst van hen, die voor het vaderland zijn gevallen' door weduwe Anna Catharina Kolkert blijkt dat Abraham vooral spionage verrichtte voor de geallieerden. Het huwelijk had nog geen zes weken geduurd toen Abraham werd gearresteerd wegens spionage. Hij werkte bij zijn spionageactiviteiten nauw samen met economiestudent Theodorus Cramer, die tekeningen en berichten over vliegvelden, havens en operaties van de Duitse marine en het leger in code via Zwitserland naar Engeland probeerde over te brengen. Dat Cramer en

Abraham in IJmuiden gelegerde duikboten bespioneerden en die informatie overbrachten naar de geallieerden werd hen zwaar aangerekend. Abraham en Cramer werden begin augustus 1942 kort na elkaar gearresteerd. Ook Nicolaas van der Horst, die in contact stond met Cramer, werd gearresteerd nadat een bedankbriefje van Joodse onderduikers, die hij met valse papieren had helpen ontkomen naar Zwitserland, was onderschept door de Gestapo.

Het drietal werd in een half jaar tijd van de ene naar de andere gevangenis overgebracht: eerst naar de gevangenis op de Amstelveenseweg in Amsterdam. Na verhoor in de Euterpestraat en het Huis van Bewaring aan de Weteringschans gingen ze voor enkele weken naar de gevangenis aan de Gansstraat in Utrecht. Vlak voor hun dood werden ze overgebracht naar het Huis van Bewaring aan de Weteringschans. Ze zaten niet bij elkaar, wat mag blijken uit het getuigenis van de weduwe van Abraham, die overgeleverd heeft dat Abraham een spion als celgenoot kreeg. De advocaat en procureur kreeg het zwaar te verduren en werd uitgehongerd met als gevolg dat hij lichamelijk ernstig verzwakte.

Op 22 januari 1943 werd de doodstraf over de drie (en enkele anderen, onder wie Herbert Steinbock, een Duitse militair die vanwege de liefde voor een Nederlands meisje uit de Wehrmacht was gedeserteerd) uitgesproken. Drie weken later, op 15 februari 1943, werden de veroordeelden afgevoerd naar de Aalsmeerderweg in de Haarlemmermeer en doodgeschoten op een plek nabij de boerderij waar oud-premier Colijn als kind had gewoond, die zich sinds 1941 in gevangenschap bevond, eerst in Valkenburg en later in het Duitse Ilmenau. Een week later verschenen er overlijdensadvertenties in verscheidene kranten, waarin de (schoon-)familie kennisgaf van het sterven van Carel Abraham. Allereerst weduwe Ans Kolkert, die in de *Haaqsche Courant* van 23 februari 1943 de lezer deelgenoot maakte van haar 'diepe smart', nu God haar 'innig geliefde echtgenoot' tot zich genomen had. Ook de diepbedroefde ouders berichtten over het overlijden van hun zoon en zo deden ook zijn schoonouders.

Een maand na de bevrijding, op 19 juni 1945, werden de lichamen van Abraham, Cramer en Van der Horst opgegraven. Abraham kon onder meer geïdentificeerd worden aan de hand van twee zakdoeken die zijn initialen (C.A.) bevatten. Hij werd begraven in een graf met het nummer E 155 op het Nationaal Ereveld in Loenen, waarop sober de woorden 'BRONZEN KRUIS' staan vermeld voor zijn moedig optreden tegen de bezetter. Die onderscheiding is Abraham in 1953 postuum toegekend.

Dick Breedijk heeft verhalen en documenten over Carel Abraham en zijn medeverzetssrijders bijeengebracht op de website van de Oorlogsgravenstichting: www.oorlogsgravenstichting.nl.